

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 47 (1198) 19 ЛІСТАПАДА 2014 г.

Беларуская мова была першай у Еўропе

Прынамсі па часе, прынамсі - на дзіцячым "Еўрабачанні", якое сёлета прайшло на Мальце.

14-гадовая **Надзея Місякова** выступала пад першым нумарам з песняй "Сокал" на беларускай мове і агулам атрымала 71 бал,

гэта выдатна! Па сутнасці, якая розніца паміж тымі месцамі? Ды ніякай! Важна іншае - сёлета Надзея з усім сваім талентам, маладой энергіяй, адвагай працавала на Беларусь, на беларускую культуру, на беларускую мову.

Колькі гадоў нашыя музыкі, музычныя кіраўнікі і педагогі, чыноўнікі ад музыкі са сваім постацецкім, а лепей сказаць, постакалгасным менталітэтам шарахаліся ад беларускай мовы то ў бок англійскай, то ў бок рускай. Ну і каму тыя іхнія, нават пераможныя песні пананглійску ці па-руску сёння патрэбныя? Англічанам? Расейцам? А Надзін "Сокал" застаецца ў скарбонцы беларускай культуры, застаецца ў памяці і, галоўнае, у сэрцах. Беларуская песня нашай Надзеі ёсць сама надзея, сама вера ў будучыню нашага народа. Няхай слухае і ведае ўся Еўропа - жывая яшчэ Беларусь, бо жывая беларуская песня і жывая беларуская мова.

Яраслаў Грынкевіч.

паведамляе БелаПАН. У дзіцячым "Еўрабачанні" ўдзельнічалі выканаўцы з 16 краін. Мальта прымала конкурс упершыню. Журы прысвоіла беларускай канкурсантцы 8 балаў (дарэчы, 3-е месца), яшчэ 8 балаў Місякова атрымала ад тэлеглядачоў з Расеі, 7 балаў - ад Нідэрландаў, па 6 балаў - ад Грузіі, Мальты і Украіны, 5 балаў - Швецыі, па 3 - Сан-Марына і Арменіі, па 2 - Харватыі і Славеніі, па 1 - Балгарыі, Кіпру, Італіі. Акрамя таго, усе ўдзельнікі "Еўрабачання" атрымалі па 12 балаў ад Еўра-

пейскага вяршальнага саюзу. Дзіцячае "Еўрабачанне" праводзіцца з 2003 года. Беларусь выйграла конкурс у 2005 (Ксенія Сітнік) і 2007 (Аляксей Жыгалковіч) гадах. У 2006 годзе беларус Андрэй Курнец заняў другое месца, Лідзія Заблоцкая ў 2011-м і Ілья Волкаў у 2013-м - трэцяе.

Сёлетняе выступленне Надзеі Місяковай - гэта добра ці кепска? Ужо загучаў лямант: "А-я-яй, сёмае месца!"

Таму трэба цвёрда і адназначна сказаць: сёлетняе выступленне Надзеі Місяковай -

РАЗАМ МЫ - БЕЛАРУСЬ!

7 лістапада ("чырвоны дзень календара") на пасяджэнні аргкамітэта па падрыхтоўцы Кангрэсу ў абарону суверэнітэту Беларусі я прыняў рашэнне аб уступленні ў шэрагі прыхільнікаў беларускай мовы - ТБМ.

Чаму? Я прыбыў у Беларусь ў 1975 годзе на вучобу з суседняга раёна Расіі. З таго часу паступова ўбіраў дух, мову і культуру беларускага народа. У выніку ўсвядоміў сябе часткай гэтага народа. І зараз, калі вырашаецца пытанне аб тым, быць ці не быць суверэнітэту краіны, я аддаю свой голас "За Беларусь!"

Толькі разам мы можам абараніць наш агульны дом, нашу мову, гістарычныя і культурныя каштоўнасці. Разам мы - сіла! Разам мы - Беларусь!

*Міхаіл Пастухоў,
грамадзянін Рэспублікі Беларусь,
прыхільнік беларускай мовы.*

АЛЯКСАНДРУ ЛУКАШАНЦУ - 60

Аляксандр Аляксандравіч **ЛУКАШАНЕЦ** (н. 23.11.1954, в. Жураўцы Валожынскага р-на Менскай вобл.), мовазнавец. Член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (2009), доктар філалагічных навук (2001), прафесар (2003).

Скончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт (1977), аспірантуру пры Інстытуце рускай мовы АН СССР (1978-1981). З 1977 г. малодшы навуковы супрацоўнік, з 1985 г. старэйшы навуковы супрацоўнік, з 1986 г. навуковы сакратар, з 1989 г. намеснік дырэктара па навуковай працы, з 2003 г. дырэктар Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. З 2008 г. дырэктар Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, з 2012 г. першы намеснік дырэктара па навуковай працы Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, дырэктар філіяла "Інстытут мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы". Старшыня Беларускага (з 2004 г.) і Міжнароднага (2008-2013 гг.) камітэтаў славістаў, старшыня Камісіі па

славянскім словаўтварэнні пры Міжнародным камітэце славістаў (з 2008 г.). Галоўны рэдактар штогодніка "Беларуская лінгвістыка" (з 2005 г.).

Працы па беларускім і славянскім словаўтварэнні, праблемах беларуска-рускага двухмоўя і сацыялінгвістыцы, праблемах сучаснага развіцця і функцыянавання беларускай мовы і беларускай арфаграфіі. Стварыў новы навуковы кірунак у беларускім мовазнаўстве - распрацаваў тэарэтычныя асновы і ажыццявіў практычнае апісанне сістэмы беларускага словаўтварэння. З'яўляецца суаўтарам першага ў беларускай лексікаграфіі "Словаўтваральнага слоўніка беларускай мовы". Раскрыў заканамернасці інавацыйных змен у лексіцы і словаўтварэнні беларускай мовы канца ХХ - пач. ХХІ ст. і даследаваў на шырокім славянскім фоне асаблівасці развіцця слоўнікавага складу сучаснай беларускай мовы з пазіцыі тэндэнцый да інтэрнацыяналізацыі і нацыяналізацыі. Адзін з асноўных распрацоўнікаў Закона Рэспублікі Беларусь "Аб правілах беларус-

кай арфаграфіі і пунктуацыі" (2008), аўтар і суаўтар шэрагу практычных дапаможнікаў і даведнікаў па беларускай арфаграфіі, навуковы рэдактар шэрагу сучасных арфаграфічных слоўнікаў беларускай мовы, а таксама двухмоўных беларуска-рускіх і руска-беларускіх слоўнікаў, падрыхтаваных у адпаведнасці з Законам. Аўтар больш за 300 навук, прац, у тым ліку 12 манаграфій, 4 слоўнікаў. Лаўрэат прэміі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі 2001 і 2011 гг.

Вікіпедыя.

ЮБІЛЕЙ СВЯТЛАНЫ МАРОЗАВАЙ

Святлана Ваялінаўна МАРОЗАВА, у дзявоцтве ПАЛУЦКАЯ (нар. 22 лістапада 1954, г.п. Ляў Маладзечанскай вобл., цяпер Вілейскай р-н Менскай вобл.) - беларускі гісторык. Доктар гістарычных навук (2003).

Скончыла Гарадзенскі педагагічны інстытут (1977). Працавала настаўнікам у школах Барысаўскага р-на Менскай вобл., з 1979 г. у ГрДУ. Вучылася ў аспірантуры пры кафедры гісторыі БССР ГрДУ

(1979-1982), у 1983 г. у БДУ абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму "Брэсцкая царкоўная унія 1596 года і барацьба народных мас Беларусі супраць нацыянальна-рэлігійнага гнёту (1596-1667 гг.)", кандыдат гістарычных навук (1984). Праходзіла падрыхтоўку ў дактарантуры пры аддзеле гісторыі Беларусі 13-18 ст. Інстытута гісторыі НАНБ (1993-1996), у 2001 г. у ІГ НАНБ абараніла доктарскую дысертацыю "Уніяцкая царква ў этнакультурным развіцці Беларусі (1596-1839 гг.)". Прайшла навуковую стажыроўку ў навуцальных і навукова-даследчых установах гістарычнага профілю Менска, Масквы, Санкт-Пецярбурга, Варшавы, Кракава, Вільні. Загадчык кафедры гісторыі Беларусі ГрДУ, прафесар. У розны час выкладала на гістарычным факультэце ГрДУ курсы гісторыі Беларусі (эпоха феадалізму),

крыніцазнаўства, архівазнаўства, гісторыі культуры Беларусі (эпоха феадалізму) і многія спецыяльныя. Кірункі навуковай дзейнасці: канфесійная гісторыя Беларусі кан. XVI - 1-й пал. 19 ст., гісторыя ўніяцкай царквы на Беларусі, гісторыя Гарадзеншчыны. Сябар Беларускай асацыяцыі гісторыкаў, Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, Беларускага гістарычнага таварыства, Санкт-Пецярбургскага таварыства гісторыі ідэй.

Аўтар трох кніг, у т.л. манаграфій "Уніяцкая царква ў этнакультурным развіцці Беларусі (1596-1839 гг.)" (Гродна, 2001), вучэбнага дапаможніка "Берасцейская царкоўная унія 1596 г. у беларускай гістарыяграфіі" (Гродна, 2002); дзвюх брашур і больш за 100 навуковых артыкулаў па гісторыі ўніяцкай царквы. Прымае ўдзел у падрыхтоўцы вучэбных дапаможнікаў па гісторыі Беларусі.

Вікіпедыя.

ISSN 2073-7033

Беларускае слова ў падарожжы па Лідчыне

Якая за праўду плата,
ці можаш, Мацей, сказаць?
А хіба бывае праўда
у краі, дзе душы спяць?

Якая за волю плата,
ці можаш, Мацей, сказаць?
За волю крывёй адплата,
не шкода й жыцця аддаць.

Якая за мову плата,
ці можаш, Мацей, сказаць?
Жывуць у ёй воля й праўда,
іх нельга у нас адняць!

Эдуард Акулін.
Францішку Багушэвічу.

12 лістапада беларускае паэтычнае слова зноўку адправілася ў падарожжа па Лідчыне і не само па сабе, а з выдатнымі беларускімі паэтамі, падзвіжнікамі ў справе папулярызацыі беларускай паэзіі Леанідам Дранько-Майсюком і Эдуардам Акуліным. Сёлета гэта ўжо трэці прыезд паэтаў на Лідчыну. У першай палове года яны пабылі ў Мажэйкаўскай СШ, Ходараўскай СШ, Бярозаўскай СШ № 2, выступілі ў Лідскай цэнтральнай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы перад студэнтамі Лідскага каледжа.

У гэты раз госці з Менска наведалі школы вёскі Бердаўка і пасёлка Першамайскі. Нагода прыезду звычайная ўжо для, можна сказаць, невялікага творчага калектыву - прэзентацыя новага нумара часопіса "Верасень", у дадзеным выпадку 10-га. А неўзабаве будзе і 11-ты, як паведаміў галоўны рэдактар Эдуард Акулін.

Бердаўка - старадаўняя вёска на рацэ Ведраўка або Вядроўка - адзначана многімі ўпамінамі ў гістарычных крыніцах, а Першамайск - савецкі пасёлак, пабудаваны ў 50-я гады ХХ стагоддзя каля Лідскага торфа-брыкетнага завода. Але вялікай розніцы ў тым, як дзеці і настаўнікі ўспрымалі цудоўныя вершы Леанід Дранько-Майсюка і песні Эдуарда Акуліна, не было. Аўдыторыі былі ўважлівыя і ўдзячныя. Дзецям зямлі беларускай блізка і зразумелыя беларускія вершы і песні, бо ім тут, на Лідчыне, беларуская мова - яшчэ родная мова. Але сёння за ўсё трэба плаціць, і вярнуў-

шыся да верша, прыведзенага ў пачатку, спытаем: "Дык чым заплачана за тое, каб беларуская мова тут жыла?" І адкажам: "Заплачана працай". Працай бацькоў і настаўнікаў. У Бердаўцы беларуская школа, вядомая сваімі краязнаўчымі традыцыямі і сваім музеем. У Першамайску, калі пайшла пошасць пераходу на рускую мову выкладання, намаганнімі кіраўніцтва школы ўдалося ўтрымаць беларускамоўную паралель, і дагэтуль трымаюць. А яшчэ за мову штодня плаціцца і працай васьці энтузіястаў як Леанід Дранько-Майсюк і Эдуард Акулін, якія едуць і едуць у гарады і вёскі з беларускімі словамі, каб не даць у нашым краі спаць маладым душам, бо за сон душаў можа спатрэбіцца іншая плата.

Наш кар.

На здымках: падчас літаратурных сустрэч у Бердаўцы і Першамайску Лідскага раёна.

Мы вядзём моўны рэй!

Выступ на XII з'ездзе ТБМ 02.11.2014

Шаноўная грамада! Дазвольце глянуць на нашыя актуальныя пытанні з псіхалагічнага боку, ментальна-эмацыянальнага.

Кастусь Каліноўскі пісаў у сярэдзіне 19 стагоддзя "Каго любіш? - Люблю Беларусь!", і гэтае выслоўе сталася брэндам беларускіх патрыётаў на два стагоддзі. Янка Купала пакінуў сваю формулу "Пакінь плач свой аб старонцы" ў 20 ст. Нашы продкі клічуць нас у радасці і любоў.

Мне вельмі прыемна канстатаваць, што нашчадкі нашых класікаў на шляху да беларускамоўнай Беларусі не забываюцца на гэтыя неабходныя для высокаўзроўневага жыцця пачуцці. Той эмацыяны негатыў, які запаланаў нашы душы цягам доўгага часу, стаў адыходзіць - абурэнне, незадавальненне, адчай, журба, маркота, крыўда, гнеў і злосьць. Сёння і моладзь, і старэйшыя занятыя стваральнай працай з радасцю і натхненнем.

Аднак яшчэ жывыя жалобныя галашэнні, што чыноўнікі і несвядомыя людзі цураюцца сваёй мовы. Але хто сёння вядзе моўны рэй? За кім сёння ісці? Хто яны, тыя, якія любяць мову, ведаюць мову, гавораць, пішуць, думаюць на ёй, чытаюць і слухаюць? Гэта ж мы! Мы і вядзём рэй. Мы пісьменнікі, выкладчыкі, журналісты,

грамадскія дзеячы, проста людзі, улюбёныя ў свае прасторы. Але мы чамусьці перакладваем гэты рэй на іншых - чыноўнікаў. А яны не ўмеюць гэта рабіць, нават калі і хочучь. Ці могуць яны даць нам тое, чаго не маюць?

Калі я была філолагам-выкладчыкам, цяжэй было ацаніць моўную сітуацыю ў краіне, бо я была ў атачэнні беларускамоўных людзей. І мне было спакойна. Я жыла ў мове, дзякуючы прафесіі. Потым я стала начальнікам аддзела выхавання ўніверсітэта, цяпер я працую педагогам-псіхалагам. Што змянілася? Ды нічога! Я як жыла ў мове, так у ёй і жыю. Тыя студэнты, з якімі я праводжу кансультацыі, куратарскія гадзіны найчасцей абіраюць беларускую мову, бо мова навечна прапісана ў маёй духоўнай структуры, і я заманваю туды маіх сумоўцаў любоўю і пашанотай да мілагучнай, роднай крыніцы. І педагогі, і супрацоўнікі, і студэнты гутараць са мной, пішуць па-беларуску, бо я вяду рэй. Мною створаны Студэнцкі псіхалагічны тэатр мініяцюр, і там студэнты таксама іграюць па-беларуску, а хто не ведае мовы, па-руску. Я і ў горадзе вяду моўны рэй, і часта бывае так, што цэлымі днямі я пражываю ў мове, просячы касірака, афіцьянтаў, менеджараў, пашта-

рака адказваць мне па-беларуску. І яны гэта робяць!

Мы думаем, што мы, свядомыя беларусы, сёння нясём цяжкі крыж анямення, адрачэння ад сваіх крыніц. Аднак я думаю, што гэты крыж не цяжкі, а ганаровы. Будзем несці свой крыж з радасцю за тое, што гісторыя выбрала нас, таленавітых і патрыятычных, адметных і чулівых, вясці моўны, культурніцкі рэй. Ніхто за нас гэта не зробіць. Пакінем чакаць, што калі Беларусь загаворыць па-беларуску, то заживём па-людску. Мы сёння ўжо жывём па-людску, бо мы беларусы - найлепшыя людзі разам з усімі найлепшымі людзьмі на нашай планеце, умацаваныя любоўю і гонарам нашых продкаў. Калі ж хто яшчэ не ўсвядоміў сваю ўнікальнасць, няхай той шукае яе ў збройных сутычках. Наш першы старшыня ТБМ Ніл Гілевіч сказаў: "Мірна бараніце нашу мову!" Давайма жыць сёння і любіць! Гэта самая лепшая абарона!

Мы лёсу ўдзячныя за выбар нас, адметных, Мы летапіс складаем у хаўрусе, Мы - ветэраны й моладзь, наша мэта - Як жыць, дык жыць для роднай Беларусі!

Людміла Дзіцэвіч,
сябра Рады ТБМ.

Беражы лес

- ЧЫТАЙ КНІГІ НА KAMUNIKAT.ORG

• 17 000 КНІГАЎ, ГАЗЭТАЎ І ЧАСОПІСАЎ • РАЗМОВЫ ПРА КУЛЬТУРУ
 • ЛІТАРАТУРНЫЯ РАДЫ ПЕРАДАЧЫ • НАВІНКІ ВЫДАВЕЦКАГА РЫНКУ

Верны беларускай танальнасці

У Менскім Палацы мастацтваў дзейнічае выстава памяці **Пятра Пятровіча Шарыпы**. Яе арганізавала дачка мастака Алена Пятроўна Шарыпа да гадавіны адыходу яе бацькі.

Беларускі жывапісец Пётр Пятровіч Шарыпа нарадзіўся 11 красавіка 1942 года ў вёсцы Арашкі Віцебскай вобласці. Ён скончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага педынстытута (1965), Беларускай тэатральна-мастацкай інстытут (1974), у 1984 годзе стаў сябрам Саюза мастакоў. Яго карціны захоўваюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі, Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва, у фондах Саюза мастакоў, у прыватных калекцыях у розных краінах. Частка твораў экспануецца ў дольным памяшканні Чырвонага касцёла.

На выставе прадстаўлены 47 палотнаў розных перыядаў: краявіды, архітэктурныя забудовы, помнікі доўлідства і прыроды. Мастак імкнецца адлюстравач выявы розных мясцовасцяў: Крэва, Браслаўшчыны, Гальшанаў, Нясвіжа і іншых мястэчак на фоне зменаў прыроднага наваколля ў розныя поры году.

Погляды на мастацтва, на грамадскія і на палітычныя падзеі, стаўленне да нашых

нацыянальных святыняў і каштоўнасцяў у нас супадалі, адначасна старшыня Беларускага саюза мастакоў Рыгор Сітніца. - Калі я прыйшоў у 1984 годзе ў Рэспубліканскую школу-інтэрнат імя Ахрэмчыка, там існавала ўнікальная з'ява: настаўнік з вучнямі зрабілі стэнд і кожны тыдзень выпускалі наценгазету "Спадчына", прысвечаную беларускім асветнікам, мастакам і кампазітарам, важным гістарычным падзеям, якія на той час замоўчваліся. Вельмі сціплы ў побыце, непрыкметны, Пётр Пятровіч быў выдатным каларыстам і жывапісцам. Грунтоўчыся на творах сваіх папярэднікаў Вітольда Бялыніцкага-Бірулі і Віталія Цвіркі, Пётр Пятровіч прамаўляў мовай беларускай танальнасці ў жывапісе. Сапраўды, нашы краявіды маюць свае непаўторныя колеры. Блакіт нябёсаў, зелень палеткаў, гушчары лясоў маюць свае адценні. Зусім не тое, што мы бачым на карцінах Шышкіна ці Куінды. Гэтыя асаблівасці тонка адчуваў і перадаваў Пётр Шарыпа.

Пры жыцці яму не дастаткова надавалася ўвагі, і сённяшняй выставай мы сплываем даніну памяці і павагі да мастака. У 2015 годзе яго персанальная выстава будзе дзей-

нічаць ў Нацыянальным мастацкім музеі ў Менску.

- Я памятаю Пятра Пятровіча з часоў яго вучобы ў Віцебскім педагагічным інстытуте, - узгадаў сп. Аляксей Марачкін. Потым мы вучыліся разам ў Менску, шэсць гадоў мы аддалі навучанню жывапісу. Студэнцкія працы паказвалі, як тонка ён адчуваў прыроду, і мы зразумелі, што гэта майстар эцюда. Выкладчыкі заўважылі вялікі талент каларыста Пятра Пятровіча. Мы ездзілі разам на радзіму маёй жонкі Ірыны Сяргееўны, пісалі эцюды, удзельнічалі ў пленэрах імя Язэпа Драздовіча. Калі я быў сярод яго вучняў, з цікавасцю пачуў, што

яны далі яму далікатную мянушку: "Буслік". Мастак, педагог, грамадзянін, ён заклаў цаглінку ў фундамент беларускага выяўленчага мастацтва.

Пётр Пятровіч Шарыпа быў адораным педагогам і больш за 30 гадоў прысвяціў выкладанню ў Рэспубліканскім каледжы па музыцы і выяўленчым мастацтве імя Івана Ахрэмчыка ў Менску. Да схілу сваіх гадоў ён не пакідаў сцен каледжа і працягваў працаваць з моладдзю. З дапамогай Пятра Пятровіча Шарыпы знайшлі свой творчы пошук і кірунак Ларыса Журавовіч, Аляксандр і Ірына Сільвановічы, Уладзімір Лавецкі, Аляксандр і іншыя мастакі. Аліна Лук'ячык сёлета распісала Віцебскі касцёл і стварыла партрэт кардынала Казіміра Свентка.

- Я шчаслівы, што гэта быў мой першы настаўнік, - адзначыў Аляксандр Пушкін. - Падчас наведвання з вучнямі музеяў Вільні, Пецярбурга і Масквы

ён акцэнтаваў увагу 15-16 гадовых юнакоў на класічных шэдэўрах сусветнага мастацтва. "Сябры, дзеці, - казаў ён, - тут у Кіеве, знаходзіцца адзіны арыгінал Ераніма Босха ў Савецкім Саюзе... Дзеці, звярніце ўвагу на каларыт Веласкеса, на мудрасць Рэмбранта!" Ён прыносіў у клас вялікія фаліянтныя выявы майстроў. Акрамя таго, ён выхоўваў нас беларусамі. Мы ўсе засталіся свядомымі людзьмі.

Алена Пятроўна Шарыпа, сябра Саюза мастакоў, успамінае:

- Быў цудоўны перыяд, калі мы ездзілі на эцюды. Для мяне самымі дарагімі былі нашы паездкі на Браслаўшчыну, у Гальшаны, у Гародню. Бацька засяроджваў маю ўвагу на прыгожых мясцінах, мы натхнілі адзін аднаго. Ён перадаў мне жывапісную культуру краявіду. З 13-ці гадоў я пачала сур'ёзна вучыцца жывапісу мінуючы звычайны дзіцячы захваленні.

У экспазіцыі Палаца мастацтва прадстаўлены палотны, напоўненыя святлом і свежым паветрам: "На лузе" (1980), "У блакіце" (1978), "На радзіме" (1980), дэманструюцца партрэты жонкі творцы і родных. Мастак Леанід Хобатаў дапамог адабраць лепшыя палотны для выставы з хатняга збору мастака. Выстава будзе дзейнічаць да 23 лістапада.

Эла Оліна.

На здымку:

1. Пётр Шарыпа і яго карціна. Фота з архіва.
2. На адкрыцці выставы. Фота аўтара.
3. Творы мастака ў экспазіцыі: "Гальшаны. Саборная плошча". 1981.
- "Блакітны дзень. Слабодка". 1988.
- Фота аўтара.

Мастачка

Валянціна Мечыславаўна Буцько нарадзілася 11 лістапада 1963 г. у г. Маладзечне. Тату клікалі Мечыслаў Браніслававіч (1934-2002). У маладосці ён працаваў у вёсцы Бейніца. Усе жыццё ён працаваў тэрапеўтам і рэнтгенолагам. Граў на скрыпцы.

Матулю клікалі Вера Севасцяняўна (1937-2004). Яна працавала доктарам-педыятрам амаль усё жыццё. Валянціна мае малодшую сястру Ірыну. Дзяўчына навучалася ў школе № 7. У 80-ыя гады Валя працавала мастаком-афармляльнікам на фабрыцы "Камсамолка", а таксама мастаком-афармляльнікам у "Сельгастэхніцы".

У 1988 годзе жанчына паступіла ў Львоўскі паліграфічны інстытут імя Івана Фёдарова. Любімыя настаўнікі: Мікалай Мікалаевіч Таранаў і Сяргей Ілліч Іваноў.

У 1995 годзе Валянціна атрымала спецыяльнасць - "ма-

стак па афармленні друкаванай прадукцыі". Мае любімых мастакоў Гэта - Леанарда да Вінчы, Бруаў, Рафаэль, а з сучаснікаў - Валеры Славук і Аляксей Кажанюўскі... Таксама яшчэ з дзяцінства захаплялася музыкай (зкончыла 5 класаў музычнай школы).

Валянціна Буцько працавала як мастачка над кнігамі Уладзіслава Сыракомлі "Добрыя весці", Міколы Дубоўскага "Шапэн", Наталлі Старжынскай "Сябруем і гуляем разам", а таксама Міхася Гольдмана "На сваёй зямле - чужыя" і іншымі. Некалькі прац выстаўляліся ў Палацы мастацтва.

Стрыменная сястра мастачкі - Новаш Наталля Уладзіміраўна піша дзіцячыя кнігі.

Хачу пажадаць Валянціне Мечыславаўне моцнага - моцнага здароўя, шчасця асабістага, а таксама новых творчых праектаў.

Аляксей Шалахоўскі.

Адукацыйныя паслугі Школа асобнага росту "ШАР"

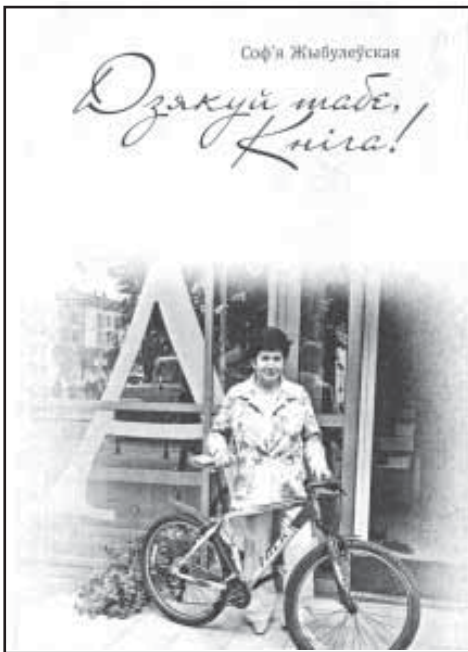
Псіхолог Людміла Дзіцэвіч Трэнінг "Псіхалогія кантактаў" 21 лістапада а 18-ай гадзіне ў сядзібе ТБМ па адрасе: вул. Румянцава, 13.

У праграме трэнінгу:

1. Сутнасць кантактаў з самім сабой, людзьмі і прыродай.
2. Прынцыпы, метады і формы кантактаў. Некантактнасць як форма залежнасці.
3. Духовныя і фізічныя кантакты з самім сабой.
4. Кантакты з бацькамі ад дзяцінства да сённяшняга часу.
5. Кантакты з супрацьлеглым полам. Любоў і каханне, любоўная і сексуальная энергія.
6. Кантакты з дзецьмі. Адносіны дзяцей да вучобы.
7. Кантакты з Богам, Сусветам, Жыццём.
8. Выкананне гульні і практыкаванняў для замацавання ўменняў кантактаваць.

Для кантактаў: сл. тэл. (+375 17) 327-60-88; х.тэл. (+375 17) 281-04-35; МТС (+375 29) 769-29-78; velcom (+375 29) 960-14-53; e-mail spadarl@yandex.ru. Заняткі ў Школе асобнага росту "ШАР" праходзяць кожную 1-ю і 3-ю пятніцу месяца а 18-ай гадзіне ў сядзібе ТБМ па адрасе: вул. Румянцава, 13.

Дзякуй Вам,
Соф'я Антонаўна!

Днямі ў сталічным выдавецтве "Кнігазбор" выйшла ў свет кніга Соф'і Жыбулеўскай "Дзякуй табе, кніга!" Яе аўтар - працаўнік з 46-ці гадовым стажам у кніжнай сістэме, з іх больш за 10 гадоў - дырэктарства ў кнігарні "Акадэмічная кніга".

У пэўным сэнсе гэта арыгінальнае выданне мае энцыклапедычна-анталагічны характар. Адкрываецца яно ўступнай часткай "Крыху споведзі", дзе аўтар шчыльна-шчыра распавядае пра ўласныя нялёгі жыццёвы лёс: паходжанне, пра сваіх цудоўных бацькоў, гады і месцы вучобы і, вядома, працу на ніве служэння яе вялікасці кнізе - пераважна беларускай. Другую частку - асноўны сэнсава-інфармацыйны корпус выдання - складаюць удзячныя аўтографы аўтараў: паэтаў, празаікаў, журналістаў, вучоных, мастакоў, артыстаў, рэжысёраў і інш. на сардэчна паднесеных іх кнігах нястомнай кніжніцы Соф'і Антонаўне Жыбулеўскай. А аўтографы тут больш за паўтары сотні. Вось некаторыя з іх аўтараў: Алесь Адамовіч, Валянціна Аксак, Лідзія Арабей, Уладзімір Арлоў, Раіса Баравікова, Рыгор Барадулін, Генадзь Бураўкін, Анатоль Бутэвіч, Радзім Гарэцкі, Ніл Гілевіч, Янка Запраўднік, Адам Мальдзіс, Міхась Міцкевіч (сын Якуба Коласа), Ганна Серэхан, Людэка Сільнова, Янка Сіпакоў, Уладзімір Шэліхін і многія іншыя.

У кожным з аўтографу праглядаецца лад душы і інтэлектуальны ўклад кожнага з падпісантаў на сваёй кнізе, як і ў кожнага з іх - свой лёс, свая дарога ў творчасці і, вядома, стаўленне да сваёй візаві - кніжнай каралевы Соф'і Антонаўны Жыбулеўскай. Ну вось, як, напрыклад, падпісаў сваю кнігу "Адкуль наш род" Уладзімір Арлоў (пісьменнік, гісторык, грамадскі дзеяч): "Шаноўнай Соф'і Антонаўне Жыбулеўскай, якая і без гэтай кніжкі ведае, адкуль наш род". А вось аўтограф Рыгора Барадуліна, Народнага паэта Беларусі, грамадскага дзеяча на зборніку "Лірыка": "Дарагой Сонечцы, якая пакутуе за нас. Усяго самага светлага!". А вось аўтограф Міхася Міцкевіча (сына Якуба Коласа) на кнізе "Шчасце - калі здзяйсняюцца мары": "Паважанай Соф'і Антонаўне з глыбокай павагай да кніжнага міністра". Шмат у гэтым выданні і іншых цікавых дарчых подпісаў. Хто дакранецца да яго, адчуе, што ўсіх аўтараў аўтографу аб'ядноўвае іх цёплае прызнанне і неспыхаваная ўдзячнасць у аднас аўтара "Дзякуй табе, кніга".

Паболей бы нам такіх падзвіжнікаў у жыцці ўвогуле, а на кніжных абсягах - тым болей. Нізкі паклон Вам, Соф'я Антонаўна!

Яўген Гучок.

Гасціннасць нашых продкаў

Мой край, мой рай бульбянажытны!
Зеленадолы, залаты!
Як спеў магулі - старажытны,
Як песня любай - малады!

Якіх ты меў на зайздрасць свету
І цесляроў, і маляроў,
І летапісцаў, і паэтаў,
І музыкантаў-дудароў!

...Калі на свеце нехта дзесьці
Умее добра працаваць, -
То ўмее ён і смачна з'есці,
І адпаведна - згатаваць!

Таму дастойна, без эфекту
Прымай падзяку-пахвалу -
І беларускаму палетку,
І беларускаму сталу!

Падышоў да завяршэння 2014 год, год гасціннасці. Шмат мерапрыемстваў, прысве-

чаных гэтай тэме, праводзілася ў Лідскай цэнтральнай раённай бібліятэцы. Завяршальным стала фальклорнае свята "Гасціннасць нашых продкаў", якое ладзілася 12 лістапада.

Асноўнай мэтай гэтага мерапрыемства было дапамагчы прысутным уявіць традыцыйнае жыццё нашых продкаў, успомніць пра звычкі і абрады беларусаў, звязаныя з харчаваннем. Гэтану дапамагалі прыгожа аформленыя выставы: кніжная выстава-панарама "Нам засталася спадчына" і выстава пачастункаў "Стравы нашых продкаў". Асабліва хочацца засяродзіць увагу на гэтай выставе прысмакаў: ружовыя кавалкі сала і "кілбасы-скруткі", "ру-

мяна-белая шынка, як пампушка", "пірагі, як сонца зямлі", квашаныя капуста і агуркі, бліны, аладкі, наліснікі, хрушчы, верашчака з каўбасы, смажаная бульба з грыбамі, драпікі са смятанай і іншае - усё радавала вока.

Паводле задумы завадатара імпрэзы і знаўцы беларускай кухні Ірыны Іванаўны Саўсян, яна ж і дырэктар бібліятэкі, пры арганізацыі гэтай смачнай выставы імкнуліся ў першую чаргу, каб тут былі ўсе стравы, апісаныя ў паэме Якуба Коласа "Новая зямля". Ну а калі што зверху, то віталася.

Па ходу імпрэзы цікава было даведацца, скажам, пра крупяныя стравы.

Аснову крупяных страў складалі кашы, іх гатавалі з ячменных, пшанічных, грэцкіх і прасяных круп. У рэдкіх выпадках гатавалі жытнюю кашу, у час зажынак і на Іллю яна была абавязкова абрадавай ежай. На Каляды гатавалі ячменную, радзей пшанічную кашу-куццю. Разам з тым крупы шырока ўжываліся для супавых страў, складаючы аснову круўніку.

Не прайшлі міма народнага досведу ў прыгатаванні бульбы.

Каб бульба, звараная ў лупінах, лягчэй ачышчалася, патрэбна адразу пасля варкі абліць яе халоднай вадою.

Каб смажаная бульба была хрумсткай, саліць яе патрэбна ў канцы прыгатавання.

Бульбу лепі варыць у лупінах, у ёй больш захоўваецца вітамінаў.

У варанай бульбе наогул захоўваецца больш вітамінаў, чым у смажанай.

Смажаная бульба горш пераварваецца страўнікам.

Мени губляецца вітаміну С, калі варыць бульбу на пары.

Каб ачышчаная бульба зварылася хутчэй і стала рассыпчатой, яе патрэбна трымаць пад струменем вельмі халоднай вады.

Каб цёртая бульба для аладак не пацямнела, уліце ў яе крыху гарачага малака, ці дабаўце нацёртую сырую цыбуліну.

Калі патрэбна хутка зварыць бульбу, пакладзіце ў ваду лыжку маргарыну.

Саліць бульбу лепі за 5-10 хвілін да канца варкі, дзякуючы чаму ў бульбе захаваецца больш мінеральных солей.

Бульбу лепі варыць на невялікім агні. Калі агонь вялікі, зверху бульба разварваецца і рассыпаецца, а ўсярэззіне сырая.

Адвараная бульба будзе смачнейшай, калі дабавіць у ваду 2-3 долькі часныку, лаўровы ліст ці крыху кропу.

Шмат добрых слоў сказалі пра хлеб, пра іншыя стравы.

Прысутныя разам з вядоўцамі свята прыпаміналі беларускія прыказкі і загадкі, чыталі вершы.

Былі на свяце і госці: фальклорна-этнаграфічны гурт з дома рамёстваў. Хацелася б адзначыць прыгожае напеўнае выкананне імі народных беларускіх песень.

Да спадабы прышоўся прысутным і бард з Менска Зміцер Бартосік, які таксама выконваў беларускія песні.

У заканчэнні свята вядоўцы запрасілі ўсіх прысутных да стала, каб паспрабаваць пачастункаў нашых продкаў.

Усё свята ладзілася на беларускай мове, бо з нашымі шынкамі, палянгвіцамі і верашчакамі на іншай мове не разабрацца.

Яраслаў Грынкевіч.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок,
Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка,
Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч,
Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко,
Алег Трусаў, Дзясніс Тушыньскі, Аляксей Шалахоўскі.
<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 17.11.2014 г. у 10.00. Замова № 2852.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес.- 8750 руб., 3 мес.- 26250 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для поштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by